

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Kellye Anna*

Cím: *A újpesti ördög-sziget*

Forrás: *Népszava*

Bpest

(Hely)

1936. IV. 19.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Tárgv

361.1

Hely

333.32

Idő

1936

Személy

Helyszám

AZ ÚJPESTI ÖRDÖGSZIGET

Közvetlenül Budapest és Újpest határvonalánál, a BUR-vasút épülete és a Kopeckzy-féle textilgyár mögött éktelenkedik az a szomorú telep, amelyet köznyelven csak *újpesti baraktelepnek* neveznek, de amelynek igazi és kifejező nevet talán csak Dante adhatott volna, miután fantáziája szárnyán megjárta a poklot és purgatóriumot. Mindössze két órát töltöttünk ezen a telepen, de két év sem lesz elegendő, hogy elfelejtsük azt szagot, bűzt és nyomorúságot, amit ott tapasztaltunk.

900 gyermek

380 család, legalább 1800 lélek, köztük 900 gyermek él ezen a telepen embertelen körülmények között. A fából tákolat barakbódék kátránypapírral bevont falain cafatokban lóg a kátránypapír, amelynek az lenne a hivatása, hogy eső és szél ellen védje a lakásokat. *Az ablakok helyén deszka- és rongydarabok, a W. C. szörnyű állapotban, előtve szennyes lével, amely átszivárog a lakásokba, kifolyik a ház elé, feltör a csatornából, töcséket alkot az úton és elviselhetetlen bűzzel árasztja el az egész telepet.*

Az egyes barakokban Újpestről és Budapestről kilakoltatott családok húzódnak meg, kínlódnak, nyomorognak, szenvednek, koplálnak és — temetnek. Lassanként már pa-

naszkodni is elfelejtene. Ugy élnek, mint a számkivetettek, talán az Ördög-szigetre deportált fegyenceknek sines rosszabb dolguk. Azok legalább tudják, hogy mi bünt követtek el, az újpesti baraktelep lakói azonban csak azt tudják, hogy mindezt azért kell elszenvedniük, mert szegények, mert nem kaptak munkát és nem tudták a házbért fizetni. Most látjuk csak, hogy milyen szörnyű bűn a szegénység, hogy így kell miatta megszenvedni.

Szenny, bűz...

Járjuk a telepet és csak úgy találmra benyitunk egy-egy lakásba. Itt van mingyárt a 9-es barak, 13. számú ajtó. Cipészmeister. Feleségével és hét gyermekével lakik itt. Eddig szoba-konyhája volt. Most elvették tőle a konyhát, oda beköltöztettek egy másik családot. Bizonyosan úgy gondolták, hogy hét-gyermekes családnak elég egy szoba is.

Ugyancsak 9-es barak, 1. számú ajtó. Az ablakán hiányzik az ablaküveg. Rongyokkal tömködték be a helyét. Benyitunk. Asztalos Lászlóné, 1932-ben jött ide. Már akkor sem volt beüvegezve az ablak. Azóta is hiába kérte a gondnokságtól. Mutatja a falat. *A W. C. szennye átszivárog a padló és a fal érintkezésénél.* Bűz. Két gyerek. Az egyik

egy hónapos, a másik ötéves. Amióta itt lakik, már két gyermekét eltemette. Azt mondja:

— *Elvitte őket ez a bűzös lakás.* Nézzük a lakása mellett lévő W. C.-t. Irtózatos. Nincs ajtaja, tehát mindenki szabad prédája. Nem lehet rendben tartani. Különbben is eldugult a levezető csatorna itt is, mint másutt.

— De miért nincs ajtaja? — Már hat év óta hiányzik — mondja az egyik lakó. — *Még a régi gondnok vitette el.* Kellett neki a meszesgödöröt letakarni. Azóta sem csinálták meg. Hiába könyörögtünk...

Másik barak. Hétgyermekes család. Tisztaság. A falakat most meszelte ki az asszony. Két ágy. Csak szalmazsák és lepedő van benne. Más ágynemű nincs.

— *Ebben a két ágyban alszunk hatan.* A többiek ott fekszenek, ahol helyet találnak. Kabáttal takarózunk. Esős időben a férjem nem mehet ki, nehogy megázzon a kabátja, nem akarjuk nedves kabáttal letakarni a gyerekeket.

Félhomály

Egyes barak. Azért megyünk be, mert az ablak helyét kátránypapírral takarták el. 9. ajtó. Nincs ablaküveg. Nem is

volt. Négy éve laknak itt. Nem üvegezteti be a gondnokság az ablakokat, hiába kéri. Azért tettek oda kátránypapírt, hogy ne jöjjön be a szél, meg az eső. Viszont állandó a félhomály, mint a pincében. Két gyerek van. Az asszony pattogatott kukorica árulásból tengeti életét. Naponta 70 fillért keres. Tehát havonta 20—21 pengőt. Ezért heti 250 pengő lakbért vetettek ki rá, vagyis havi 10 pengőt, ami keresetének pontosan 50%-a. Ha nem fizeti, hivatják és Sashalommal fenyegetik. Az ablakait azonban nem üvegezik be. Gyerekei iskolába járnak, de nem kapnak ebédet az iskolában. Azt tartják, hogy aki havi 20 pengőt keres, amiből 10 pengő lakbért kénytelen fizetni, az nem *ínséges.*

Tovább egy ajtóval, 9/b. Valamikor konyha volt. Itt is hiányzik az ablak. Itt is sötét van. Itt az ablakot vályogdarabokkal tömték be.

És így tovább. Négyes barak. Markovits Jenő, munkanélküli bádógos. Beteg az asszony. A gyerekek tbc-s. Levegő kellene. De enni sines mit. Az inségsegélyként kapott lisztből kenyeret sütöttek. Elvitték a pékhez, de nincs pénzük kiváltani.

— *Ma még nem ettünk semmit.* Délután 6 óra. Közvetlenül mellettük ötgyermekes család. Csupa panasz. Az ablakok itt is hiányzanak.

Köhögnek...

Nyolcas barak.

13. ajtó. Káni József, munkanélküli asztalos. *A W. C.-ből átszivárog a szennyvíz.* Öt gyerek. A legidősebb 12 éves, a legfiatalabb 3 éves.

— Egészségesek?

— Köhögnek!...

— Mit ad nekik enni?

— 27 darab zalogcédulám volt. Most már csak három van. Önmagunkat esszük meg.

— De a gyerekek kapnak enni az iskolában?

Elsorolják az iskolai menüt:

Hétfő: babfőzelék.

Kedd: kakaó kaláccsal.

Szerda: savanyú krumpli.

Csütörtök: savanyú káposzta.

Péntek: kakaó kaláccsal.

Szombat: paradicsomos káposzta.

Vasárnap és ünnepnap: semmi.

József-napkor megünnepelte az iskola Csik József NEP-párti plébános nevenapiját. Nem volt tanítás. A gyermekek is ünnepeltek: nem kaptak enni.

— Húst mikor ettél?

Nem lehet elfelejteni azt a momentumot, amellyel erre ez a tízéves gyermek válaszolt.

Az anya mondja:

— Kenyeret sem tudunk enni. Ott van a péknél, az inséglistából sült kenyer. Nem tudjuk kiváltani.

Tizenkettes barak.

1. ajtó. Fazekas Sándorné. A W. C. szennyé átszivárog a falon és a szekrény alatt folyik elő. A fal is nedves a W. C. szennyétől.

Közben bejön a szomszédból egy gyerek.

— Bácsi, hozzánk is jöjjön. Nálunk is rossz szag van.

— Hol?

— 13-as ajtó.

Megnézzük. Itt is átszivárog. Hatgyermekes család lakik ebben a lakásban.

Fizessenek!

A lakásügyi miniszteri biztosságról minden kedden felkeresi a baraktelepet Zilahy bíró és minden családra kiveti a heti bérfizetés összegét. Ez 60 fillértől 2.50 pengőig terjed, tehát nem jelképes bér, mint ahogy a belügyminisztert informálták. Olyan családoknak, amelyeknek alig van betévé falatjuk, sem heti 1.50, sem 1.— pengő, de még heti 60 fillér sem jelképes fizetés. Annál kevésbé jelképes, mert ezt az összeget erőteljesen igyekeznek behajtani rajtuk.

— Beidéznek bennünket, ha nem fizetünk — mondják —, aztán úgy beszélnek hozzánk, hogy leforrázott kutyákként jövünk ki...

Abban is tévesen informálták a belügyminiszter urat, hogy a barakok faláról a kátránypapírt a gyermekek tépik le. Az eső, a szél, az idő rájja le onnan. Három-négy méter magasra aligha ér föl a gyermekek vagy akár a felnőttek karja. Márpedig ott is cafatokban lóg a kátránypapír.

Tény az, hogy elviselhetetlen és szegényteljes állapotban van az egész baraktelep. Szégyene Újpestnek és szégyene a belügyminisztériumnak, amely itt a felügyeletet gyakorolja. Szinte hihetetlen, hogy ennyire ne törődjenek 1800 ember sorsával.

Bérfizetéssel sanyargatják őket. Ennek ellenében azonban a belügyminisztérium nem teljesíti a legelemibb köteleességét sem. Nem üvegezteti be az ablakokat, nem hozza rendbe az ajtókat, nem helyezi használható és a higiéné elengedhetetlen követelményeinek megfelelő állapotba a W. C.-ket, nem ad takaréktűzhelyet. Márpedig mindenki előtt világos, hogyha lakbért vagy használati díjat követelnek, akkor köteleességük lenne a lakásokat rendbehozni. A tisztiorvos feladata, hogy ezt szorgalmazza.

Tűz és víz

Ugyancsak rendezni kell a vízvezeték kérdését is. A vízvezetéki csap most a W. C.-ben van. A szennyves lé fölött csak lábujjhegyen lehet megközelíteni, de a vízzel együtt így is elegendő mocskot visznek be a lakásokba.

Hihetetlen, de így van, hogy az egész telepen, itt a fabarakok között egyetlen tűzcsap sincs. Ha bármi baj történne, ezért azokat a hatóságokat kell felelőssé tenni, akik elmulasztottak erről gondoskodni. Erre a telepre úgylátszik nem terjed ki a tűzrendészeti felügyelő figyelme. Elengedhetetlen követelmény, hogy a telepen legalább hat nyilvános kutat létesítsenek.

A baraktelep lakói több ízben fordultak memorandummal Újpest város polgármesteréhez. Legutóbb azt a választ kapták, hogy a város megkereste a minisztériumot és kérte, hogy 25.000 pengő segélyt utaljon ki a minisztérium, hogy a baraktelepet rendbehozhassák. Választ ezideig nem kaptak.

Új városi lakótelepet!

A szociáldemokrata párt újpesti csoportja változatlan erővel harcol ezeknek az állapotoknak a megszüntetéséért. Követeli, hogy a családvédelem ne csak jelszó legyen. Azt akarja, hogy a sokgyermekes családokkal szemben a közösség is megtegye a köteleességét. A megyeri területen olyan városi lakótelepet akar létesíteni, ahol a sokgyermekes családokat kis kertés házakban helyeznék el minimális lakbérért, vagy ha erre rá vannak utalva, akkor ingyen. Segíteni akar az aranyuccai, a régi járványkórház-beli, a régi fertőtlenítőintézet nyomortelepek embertelen viszonyain is. Reméli, hogy a most elkövetkező községi választásoknál a lakosság tömegei mellé állnak és lehetővé teszik ennek kiharcolását.

Meg kell végre szünniök azoknak az állapotoknak, hogy — amint az éppen most pénteken történt az újpesti Király ucca 30. szám alatt — egy 76 éves öregembert 70 éves feleségével kilakoltattak az udvarra mert egyhónapi lakbérrel adós maradt. Negyven év óta fizette Gyenes István szabó Újpest városának az adót, 20 év óta lakott abban a lakásban, ahonnan most kitétték. Lakbérkönyve tanúsága szerint eddig minden hónapban pontosan kifizette a házbért. Most egyhónapi hátralék miatt kikerült a szabad ég alá. A 76 éves öregember éppen egy kabátot foltozott, amikor a pénteki eső után megjelentek a végrehajtók és kirakták az udvarra. A tűt a kabátja kihajtójába szúrta és kiment a szobából, ahol húsz évig dolgozott. Kiment a szabad ég alá.

Egy eset ez a sok közül. Ki tudná mindet felsorolni. De itt az ideje, hogy ezek az állapotok végre megszűnjenek. Szélpál Árpád.